

Швець Л. П., Доберчак Н. І.

Економіка виробництва

Навчальний посібник

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

“Новий Світ – 2000”

Львів – 2020

**ББК
УДК
К**

*Розповсюдження та тиражування
без офіційного дозволу видавництва
заборонено.*

*Рекомендовано Міністерством освіти та науки України
(Лист № _____ від __. __ 2009 р.)*

Рецензенти:

А. П. Гречан – доктор економічних наук, професор, зав. кафедри економіки, обліку та аудиту Київського національного університету технологій та дизайну;

В. А. Савченко – доктор економічних наук, професор кафедри управління персоналом та економіки праці ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана”;

В. І. Гринчуцький – доктор економічних наук, професор, зав. кафедри економіки підприємств і корпорацій Тернопільського національного економічного університету.

ISBN 978-966-418- -

Ш __ Швець Л. П., Доберчак Н. І.

Економіка виробництва: Навчальний посібник. – Львів: Новий Світ – 2000, 2020. – 230 с.

У навчальному посібнику наводиться перелік обов’язкових для вивчення тем, розкривається зміст кожної з них, наводяться приклади розв’язку типових задач, які допоможуть краще засвоїти теоретичний матеріал і використати його на практиці. Кожна тема містить тести для самоконтролю. Структура навчального посібника відповідає вимогам і структурі ОПП з даної дисципліни затвердженої державним стандартом з напрямку підготовки студентів 0918 “Легка промисловість”. Навчальний посібник сприятиме формуванню економічного мислення студентів і допоможе використовувати здобуті знання для якісного виконання своїх професійних обов’язків.

**ББК
УДК
К**

ISBN 966-7827-

© Л. П. Швець, Н. І. Доберчак, 2020
© “Новий Світ – 2000”, 2020

ЗМІСТ

Передмова.....	6
Тема 1. Предмет і метод курсу	9
1.1. Поняття, предмет та об'єкт вивчення курсу.....	9
1.2. Завдання курсу	10
1.3. Методи, методологія та методика вивчення курсу	11
Питання для перевірки і самоконтролю	11
Тестовий контроль для перевірки знань	12
Тема 2. Основні фонди підприємства.....	13
2.1. Основні виробничі фонди, їх склад, структура.....	13
2.2. Облік та оцінка основних фондів.....	16
2.3. Знос та амортизація основних фондів	18
2.4. Методи нарахування амортизації	21
2.5. Показники використання основних фондів.....	23
2.6. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів.....	27
2.7. Нематеріальні ресурси та активи підприємства.....	27
Питання для перевірки і самоконтролю	29
Тестовий контроль для перевірки знань	30
Приклади розв'язання задач	40
Завдання для розв'язання	44
Тема 3. Інвестиційні ресурси підприємства.....	48
Питання для теоретичної підготовки	48
3.1. Інвестиції, їх види	48
3.2. Структура інвестицій.....	49
3.3. Джерела фінансування інвестицій.....	50
3.4. Показники плану капітального будівництва.....	50
3.5. Проектування капітального будівництва	52
3.6. Методи вибору інвестиційного проекту	53
3.7. Показники економічної ефективності капітальних вкладень.....	55
Питання для перевірки і самоконтролю	57
Тестовий контроль для перевірки знань	58
Приклади розв'язання задач	63
Завдання для розв'язання	69
Тема 4. Оборотні засоби підприємства	72
4.1. Оборотні фонди, їх склад, структура	72
4.2. Фонди обігу, їх склад	74
4.3. Оборотні засоби, їх кругообіг	74
4.4. Структура оборотних засобів. Джерела формування оборотних засобів... 75	75

4.5. Нормування оборотних засобів	77
4.6. Показники обігу (оборотності) оборотних засобів.....	78
4.7. Шляхи підвищення використання оборотних засобів.....	81
Питання для перевірки і самоконтролю	82
Тестовий контроль для перевірки знань	83
Приклади розв'язання задач	92
Завдання для розв'язання	98
Тема 5. Персонал підприємства	101
5.1. Персонал підприємства, його класифікація	103
5.2. Характеристика персоналу підприємства за професійно – кваліфікаційною ознакою	101
5.3. Розрахунок чисельності працюючих.....	105
5.4. Показники руху персоналу підприємства.....	106
5.5. Кадрова політика підприємства.....	107
Питання для перевірки і самоконтролю	109
Тестовий контроль для перевірки знань	109
Приклади розв'язання задач	114
Завдання для розв'язання	118
Тема 6. Продуктивність праці.....	120
6.1. Поняття продуктивності праці та показники її рівня	120
6.2. Значення зростання продуктивності праці	122
6.3. Методи вимірювання продуктивності праці	123
6.4. Фактори та резерви зростання продуктивності праці	127
Питання для перевірки і самоконтролю	129
Тестовий контроль для перевірки знань	130
Приклади розв'язання задач	133
Завдання для розв'язання	137
Тема 7. Витрати на продукцію.....	140
7.1. Загальна характеристика витрат, їх класифікація	140
7.2. Групування витрат за економічними елементами.....	145
7.3. Калькуляція собівартості продукції	146
7.4. Структура собівартості продукції.....	149
7.5. Шляхи зниження собівартості продукції.....	150
7.6. Методика розрахунку зниження собівартості продукції за факторами	150
Питання для перевірки і самоконтролю	151
Тестовий контроль для перевірки знань	152
Приклади розв'язання задач	156
Завдання для розв'язання	162

Тема 8. Доход та прибуток підприємства	165
8.1. Сутність доходу	165
8.2. Сутність та функції прибутку	166
8.3. Формування та розподіл чистого прибутку підприємства	168
8.4. Шляхи збільшення прибутку	171
Питання для перевірки і самоконтролю	173
Тестовий контроль для перевірки знань	174
Приклади розв'язання задач	177
Завдання для розв'язання	182
Тема 9. Рентабельність ресурсів і продукції	184
9.1. Показники рентабельності ресурсів та продукції	184
9.2. Шляхи збільшення рентабельності	186
Питання для перевірки і самоконтролю	186
Тестовий контроль для перевірки знань	187
Приклади розв'язання задач	189
Завдання для розв'язання	194
Тема 10. Основи ціноутворення на підприємстві	196
10.1. Поняття цін, їх функції, структура ціни	196
10.2. Класифікація цін	201
10.3. Методи ціноутворення	203
10.4. Розрахунок прибутку в ціні товару	204
Питання для перевірки і самоконтролю	206
Тестовий контроль для перевірки знань	207
Приклади розв'язання задач	211
Завдання для розв'язання	217
Тема 11. Форми суспільної організації виробництва	219
11.1. Концентрація виробництва. Показники рівня концентрації виробництва. Економічні переваги великих підприємств. Роль та значення середніх та малих підприємств	219
11.2. Спеціалізація, її форми, види та показники	221
11.3. Кооперування виробництва, показники його рівня	222
11.4. Комбінування виробництва	223
Питання для перевірки і самоконтролю	225
Тестовий контроль для перевірки знань	225
Словник основних термінів і понять	230
Література	254

Передмова

Перехід до ринкових економічних відносин суттєво змінює співвідношення між централізованим регулюванням діяльності підприємств та їх самостійною підприємницькою діяльністю. Ускладнення завдань, що вирішують підприємства в сучасних умовах, висуває певні вимоги до економічної підготовки спеціалістів усіх профілів та рівнів, у тому числі й до інженерів – технологів. Для цього вони повинні виконувати економічні розрахунки, розв’язувати проблемні ситуації з поданими до них рекомендаціями, володіти інструментарієм оцінювання результативності та ефективності діяльності підприємства, обґрунтувати джерела, форми фінансування та інвестування розвитку підприємства.

Професійна економічна підготовка студентів здійснюється шляхом вивчення навчальної дисципліни “Економіка виробництва”, що входить до переліку нормативних дисциплін природно – наукової підготовки, яка викладається бакалаврам за напрямком підготовки 0918 “Легка промисловість”. Треба зазначити, що останнім часом видано багато навчальних посібників “Економіка підприємства”, але практично всі вони призначені для студентів економічних спеціальностей. Посібники та підручники “Економіка виробництва” для студентів – технологів за останні десять років в Україні не видавалися. Автори поставили за мету створити навчальний посібник “Економіка виробництва” для студентів – технологів за напрямком підготовки 0918 “Легка промисловість”.

Вивчення даного курсу передбачає здобуття студентами знань сутності економічного механізму діяльності підприємств різних форм власності, оволодіння методами розрахунку й обґрунтування інженерних та господарських рішень, досягнення найвищих результатів роботи.

Економіка пов’язана, з одного боку, з основами економічної теорії, з другого – з технічними дисциплінами, що мають об’єктами вивчення технології виробництва, обладнання, процеси конструювання, проектування та інше.

Навчальний посібник за структурою та змістом відповідає освітньо – професійній програмі з дисципліни “Економіка виробництва” за напрямом 0918 “Легка промисловість”. В даному навчальному посібнику приводиться опорний конспект лекцій; розроблені та підібрані завдання для проведення практичних занять та організації самостійної підготовки студентів з даної дисципліни.

Також, авторами, розроблені тестові завдання для перевірки знань студентів. Тестові завдання та задачі, на думку авторів, відображають економіку виробництва на підприємствах легкої промисловості.

Структура навчального посібника відповідає вимогам і структурі ОПП з даної дисципліни затвердженої державним стандартом з напряму підготовки 0918 “Легка промисловість”.

Навчальний посібник апробований і відкоригований при вивченні дисципліни “Економіка виробництва” за напрямком 0918 “Легка промисловість” в Хмельницькому національному університеті.

Автори сподіваються, що навчальний посібник сприятиме формуванню економічного мислення фахівців і допоможе використовувати здобуті знання для якісного виконання своїх професійних обов’язків.

Навчальний посібник підготовлений авторським колективом у складі: кандидата технічних наук, доцента Швець Л. П. – розділи 2 – 4; 7 – 10; загальне редагування; кандидата економічних наук Доберчак Н. І. – розділи 1; 5; 6; 11.

Авторський колектив висловлює подяку усім, хто висловив свої критичні зауваження і побажання щодо поліпшення змісту і структури навчального посібника при його підготовці.

Структуру дисципліни «Економіка виробництва» представимо у таблиці 1.

Таблиця 1. Структура дисципліни «Економіка виробництва».

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні заняття	самостійну роботу
Тема 1. Предмет і метод курсу	–	–	2
Тема 2. Основні фонди підприємства	2	2	6
Тема 3. Інвестиційні ресурси підприємства	2	2	8
Тема 4. Оборотні засоби підприємства	2	2	8
Тема 5. Персонал підприємства	-	-	4
Тема 6. Продуктивність праці	2	2	8
Тема 7. Витрати на продукцію	2	2	10
Тема 8. Доход та прибуток підприємства	4	4	10

<i>Продовження таблиці 1.</i>			
<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин, відведених на:</i>		
	<i>лекції</i>	<i>практичні заняття</i>	<i>самостійну роботу</i>
Тема 10. Основи ціноутворення на підприємстві	2	2	6
Тема 11. Форми суспільної організації виробництва	–	–	4
Разом:	18	18	72